

به نام خدا

**اثر بخشی آموزش راهبردهای شناختی بر سرزندگی
تحصیلی، فرسودگی تحصیلی و خوش بینی تحصیلی در
دانش آموزان دچار اختلال یادگیری**

مولفان :

زهرا سرچشمه پور

الهام بامیان

مجتبی رضانی احمدیه

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۴)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: سرچشمه پور، زهرا، ۱۳۶۵
عنوان و نام پدیدآور: اثربخشی آموزش راهبردهای شناختی بر سرزندگی تحصیلی، فرسودگی تحصیلی و خوش بینی تحصیلی در دانش آموزان دچار اختلال یادگیری/ مولفان زهرا سرچشمه پور، الهام بامیان، مجتبی رضانی احمدیه.
مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۴.
مشخصات ظاهری: ۱۰۰ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۵۵-۴۵۰-۵
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: دانش آموزان دچار اختلال یادگیری - راهبردهای شناختی - سرزندگی تحصیلی - فرسودگی تحصیلی - خوش بینی تحصیلی
شناسه افزوده: بامیان، الهام، ۱۳۶۰
شناسه افزوده: رضانی احمدیه، مجتبی، ۱۳۷۷
رده بندی کنگره: Q۳۵۶۰
رده بندی دیویی: ۰۱۵/۰
شماره کتابشناسی ملی: ۹۷۲۷۸۵۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: اثربخشی آموزش راهبردهای شناختی بر سرزندگی تحصیلی، فرسودگی تحصیلی و خوش بینی تحصیلی در دانش آموزان دچار اختلال یادگیری
مولفان: زهرا سرچشمه پور - الهام بامیان - مجتبی رضانی احمدیه
ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۴
چاپ: زبرجد
قیمت: ۱۰۰۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۵۵-۴۵۰-۵
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست

۵	فصل اول : کلیات
۵	مقدمه
۷	فصل دوم : ادبیات نظری
۷	اختلالات یادگیری
۷	تعاریف اختلال یادگیری
۸	سبب شناسی ناتوانی یادگیری
۹	عوامل موثر بر اختلالات یادگیری
۱۰	طبقه بندی اختلالات یادگیری
۱۱	نارساخوانی
۱۲	تعریف نارساخوانی
۱۳	مشکلات کودکان نارساخوان
۱۵	مشکلات خواندن
۱۶	اهداف عمده ارزیابی جامع خواندن
۱۷	خوش بینی تحصیلی
۱۷	مفهوم خوشبینی
۱۸	خوش بینی تحصیلی
۲۰	تحول در خوشبینی
۲۲	نظریه‌های خوشبینی
۲۴	نظریه‌های خوشبینی
۲۷	تفسیر رویدادها به صورت مثبت
۲۸	تحت تاثیر قرار گرفتن پیامدها به صورت مثبت
۲۹	نظریه خوشبینی به عنوان ادراکی مثبت
۳۰	مدل انتظار و انگیزه
۳۱	علل مؤثر در خوشبینی تحصیلی
۳۲	نقش توارث پذیری
۳۲	نقش والدین
۳۳	نقش معلم و مربی
۳۴	فرهنگ و محیط اجتماعی
۳۵	فرسودگی تحصیلی
۳۵	تعاریف فرسودگی تحصیلی
۳۷	ویژگی‌های فرسودگی تحصیلی
۳۸	مراحل فرسودگی تحصیلی
۳۹	مؤلفه‌های فرسودگی تحصیلی

۳۹	.....	خستگی تحصیلی
۴۰	.....	بی تفاوتی تحصیلی
۴۰	.....	ناکار آمدی تحصیلی
۴۱	.....	متغیرهای عامل در فرسودگی تحصیلی
۴۱	.....	خود ناتوان سازی تحصیلی
۴۴	.....	هیجان‌های پیشرفت
۴۸	.....	مفهوم سرزندگی
۴۸	.....	تعاریف سرزندگی
۴۹	.....	توصیف پدیده سرزندگی
۵۰	.....	تعاریف سرزندگی تحصیلی
۵۵	.....	سرزندگی یک شاخص یادگیری
۵۷	.....	سرزندگی و کلاس درس
۵۸	.....	سرزندگی و ساختار کلاس درس
۵۹	.....	سرزندگی و درک محیط
۶۱	.....	دیدگاه‌های سرزندگی تحصیلی
۶۱	.....	دیدگاه سرمایه اجتماعی
۶۳	.....	نظریه روانشناسی مثبت و خوش بینی آموخته شده
۶۶	.....	باورهای معلمین
۶۸	.....	رویکردها و شاخص‌های سرزندگی
۷۳	.....	رفتار معلم و سرزندگی تحصیلی یادگیری دانش آموزان
۷۴	.....	آموزش راهبردهای شناختی
۷۴	.....	خودتنظیمی
۷۵	.....	یادگیری خودگردان
۷۶	.....	مؤلفه‌های راهبردهای یادگیری
۷۷	.....	چهارچوب مفهومی الگوی یادگیری خود تنظیمی پینتریچ
۸۳	.....	مؤلفه‌های راهبردهای شناختی زیمرمن
۸۴	.....	دیدگاه بندورا در راهبردهای شناختی
۸۴	.....	یادگیری راهبردهای شناختی
۸۵	.....	یادگیری راهبردهای شناختی چالوات و دیبیکز
۸۶	.....	مروری بر کتابات داخلی
۸۹	.....	مروری بر کتابات خارجی
۹۰	.....	چارچوب نظری کتاب
۹۳	.....	منابع

فصل اول :

کلیات

مقدمه

اختلال یادگیری از انواع اختلالات مرتبط به رشد عصبی است که با نشانه‌های عدم توان فرد در استفاده از مهارت خود در حیطه‌های تحصیلی چون خواندن، نوشتن و توان یادگیری کمتر از حد میزان انتظار در مراحل شناختی در افراد دیده می‌شود (فریدمن و فیفندر،^۱ ۲۰۲۰). اختلال در یادگیری از نوع اختلالاتی است که با مشاهده تفاوت معنی‌دار در میزان بهره‌گیری فراگیر از مهارت‌های گفتاری، خواندن، نوشتن، پاسخ‌دادن یا مهارت‌های ریاضی قابل تشخیص است (دهقانی و همکاران، ۱۴۰۱). عموماً این اختلال همراه با اختلال‌هایی چون مشکلات رفتاری، اختلال‌های خلقی، اختلال‌های هماهنگی حرکتی، اختلال‌های اضطرابی و اختلال‌های زبان و گفتار همراه است (کارا و پلات،^۲ ۲۰۲۰). در جهان بین ۳ تا ۱۲ درصد میزان شیوع این اختلال گزارش شده است (هالاهان و همکاران،^۳ ۲۰۲۰). دانش‌آموزان دارای این اختلال، اصولاً از عزت نفس و انگیزه پایین برخوردار هستند. ترک تحصیل، عملکرد پایین در فراگیران با این اختلال مشاهده می‌شود (سیلور و همکاران،^۴ ۲۰۰۸، نقل از دهقانی، ۱۴۰۱). به طوری که یکی از موانع و مشکلات آموزش و پیشرفت دانش‌آموزان دچار اختلال یادگیری، فرسودگی تحصیلی است (بای و همکاران،^۵ ۲۰۲۰). از سویی دیگر یکی از عواملی که می‌تواند منجر به کاهش مشکلات یادگیری و افت تحصیلی در دانش‌آموزان شود و نگاه خوش بینانه به مشکلات تحصیلی دارد، خوش‌بینی تحصیلی می‌باشد که انتظارهای مطلوب

Friedman, & Piffner

^۱Kara & Polat

^۲Hallahan at ell

^۳Silver and colleagues

^۴Bai at ell

فرد در زمینه عملکردش در آینده به واسطه آن قابل تعمیم می‌باشد (کارور و همکاران^۱، ۲۰۱۰). همچنین سرزندگی تحصیلی از شاخصه‌های مهم در یادگیری و آموزش موفقیت آمیز دانش‌آموزان است که عامل مهمی در رشد، توانایی، شایستگی و دست یافتن به موفقیت علمی محسوب می‌شود (سولبرگ و همکاران^۲، ۲۰۱۲). از علل مؤثر بر متغیرهای تحصیلی در نظام آموزشی بخصوص در کشورهای پیشرفته استفاده از راهبردهای شناختی در یادگیری است که با پردازش اطلاعات منجر به یادگیری سریع و آسان‌تر در دانش‌آموزان می‌شود (گلوگر-فرای و همکاران^۳، ۲۰۱۸). با توجه به اینکه این راهبردها در یادگیری مؤثر هستند، اما برخی از دانش‌آموزان قادر به استفاده از آنها نیستند. در همین راستا توجه به آموزش راهبردهای شناختی می‌تواند در بهبود یادگیری مؤثر باشد (سلیمانی و همکاران، ۱۴۰۰). هدف در این پژوهش اثربخشی راهبردهای شناختی، سرزندگی تحصیلی، فرسودگی تحصیلی و خوش بینی تحصیلی، دانش‌آموزان دچار اختلال یادگیری است.

---

^۱Carver et ell

^۲Solberg at ell

^۳Glogger-Frey at ell

فصل دوم : ادبیات نظری

اختلالات یادگیری

تعاریف اختلال یادگیری

اساس خواندن رمزگشایی و اهداف نهایی خواندن درک مطلب می‌باشد که یادگیری این مهارت عاملی در پیشرفت روند آموزشی دانش‌آموزان است. خواندن فعالیتی است که درگیری فرایندهای شناختی پیچیده فرد را در مسیر رشد و توسعه دایره لغات قرار داده و درک مطلب فرایندی است که دانش قبلی فرد در آن دخالت دارد (پورطاهریان و همکاران، ۱۳۹۳).

خواندن مطلوب نیازمند این است که فراگیر ضمن خواندن با دقت متن، راهبردهای، فهم و مطلب را استفاده کند و با ساخت یک نمایش ذهنی از مطلب‌های خوانده شده، معنی کلمات، جمله و متن را استخراج نماید. همچنین درک مطلب در روند درست دانش‌آموزان با اختلال خواندن، ایجاد مشکلات زیادی را در پی دارد (شکوهی یکتا و پرنده، ۱۳۸۵، نقل از احمد یوسفی، ۱۳۹۹).

اختلال یادگیری خاص بر مبنای راهنمای تشخیصی اختلالات روانی، یک اختلال عصبی رشدی است که منشأ آن زیستی می‌باشد و باعث ناهنجاری‌هایی در سطح شناختی می‌گردد. از ویژگی‌های اصلی اختلال یادگیری مشکلات مستمر در مهارت تحصیلی که سیالی، درک خواندن، بیان نوشتار و استدلال ریاضی را شامل می‌شود (انجمن روانپزشکی آمریکا، ۲۰۱۳).

کمیته ملی مشترک ناتوانی‌های یادگیری در سال (۱۹۹۸) اختلال یادگیری را ناتوانی یادگیری مطرح نمود که به طور کلی ناتوان یادگیری اصطلاح کلی برای گروه ناهمگن از اختلال‌ها اشاره می‌کند که به طور کلی مشکلات معنادار در اکتساب و گوش دادن، صحبت کردن، خواندن، نوشتن و استدلال فراگیر دچار ناتوانی است. این اختلال درونی شده و فرض اصلی بر این است که از نارسا کنش‌وری در سیستم مرکزی نشئت می‌گیرد و امکان دارد در تمام طول زندگی اتفاق بیفتد (نقل از احمد یوسفی، ۱۳۹۹).

سبب شناسی ناتوانی یادگیری

از علل ناتوانی یادگیری که غالباً تشخیص درستی در آن وجود ندارد، اما عللی را مطرح نموده‌اند. به طوری که پژوهش‌های مختلف علل بروز ناتوانی یادگیری را در حیطه‌های مختلف مطرح نموده‌اند. البته باید اذعان کرد که این علل هم به صورت فرضی بیش نمی‌باشد، علل مؤثر در دو طبقه: عوامل درونی، مانند ژنتیک بیولوژیک، عوامل بیرونی و علل محیطی اشاره دارند. سطوح مختلف ناتوانی یادگیری، مشکلات همراه با آنها شدت آنها، عوامل موثر بر آن و آسیب پذیری افراد از فردی به فرد دیگر تفاوت دارد. علت ناتوانی یادگیری در یک کودک امکان دارد به طور کاملاً محیطی در کودک دیگر و در برخی کودکان حاصل تعامل ژنتیک و محیط باشد (هرینگ و همکاران، ۱۹۹۴، احمد یوسفی، ۱۳۹۹).

عوامل موثر بر اختلالات یادگیری

علت‌های تاثیرگذار بر اختلالات یادگیری. شامل:

عوامل درونی

مطالعات اولیه در زمینه ناتوانی یادگیری در حوزه پزشکی انجام شده این دیدگاه بر نقش اعصاب و خصوصیات جسمانی فرد تأکید دارد. همچنین روش‌های مداخله‌های پیشنهادی نیز مواردی چون دارودرمانی، تغذیه، و دیگر مداخله پزشکی را در بر می‌گیرد. یادگیری از کارکردهای سلول‌های عصبی است. سیستم عصب مرکزی که مغز و نخاع را در بر می‌گیرد، مسئولیت حمل اطلاعات را از طریق تکانه‌های شیمیایی دارد. نورون‌ها مهم‌ترین نقش را در انتقال اطلاعات بر عهده دارد. دندریت‌ها و آکسون‌ها قسمت‌های گوناگون نورون یا سلول عصبی به حساب می‌آیند. آشنایی با این نظام ما را در شناخت درمان داروی ناتوانی یادگیری کمک می‌کند (شکوهی و پرند، ۱۳۸۵).

ژنتیک: مطالعات مختلف بیانگر این است که ناتوانی یادگیری می‌تواند علل ژنتیک داشته باشد. هالگرن (۱۹۵۰) با بررسی‌هایی که انجام داد بیان کرد که وجود رابطه بین ژنتیک و مشکلات خواندن امری قابل انتظار نیست، چرا که با بررسی ۲۷۶ کودک و خانواده‌های آنها این امر را به اثبات رساند. کرک و همکاران در سال (۲۰۰۰) بین عوامل ژنتیکی و مشکلات زبانی ارتباطی را گزارش نمودند. مطالعاتی نظیر این مطالعات ناتوانی یادگیری و خانواده‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفتند و احتمال موروثی بودن ناتوانی یادگیری را تأکید نمودند (احمد یوسفی، ۱۳۹۹).

علل بیرونی

عوامل محیطی در اختلالات یادگیری نقش ایفا می‌کند. چگونگی تعامل بین دانش‌آموز و محیط می‌تواند منجر به ایجاد اختلالات یادگیری شود. محیط‌های یادگیری نامطلوب،

ارتباطات خانوادگی بی‌ثبات، سو استفاده از کودک، کاربرد روش و مواد آموزشی نامناسب، تداوم ناتوانی یادگیری، نقش اساسی در اختلالات یادگیری دارد. آشفتگی هیجانی، سوء مصرف مواد، فعالیت در گروه‌های ضد اجتماعی، نبود انگیزه، وقوع مرگ در خانواده در ایجاد مشکلاتی یادگیری تاثیرگذار می‌باشد. سیستم‌های اجتماعی، خانواده، مدرسه، ارتباط معلم و دانش آموز، نگرش معلم، زبان معلم، برنامه و مواد درسی از علل محیطی منجر به اختلالات یادگیری می‌باشند. برخی از چهار دلیل عمده احتمالی آسیب ساختاری، برتری جانبی نابهنجار مغزی، محرومیت حسی ناشی از محیط، تأخیر رشد داخلی، می‌تواند منجر به آسیب و اختلال یادگیری در افراد شوند. البته این امر در کلیه افراد صدق نمی‌کند، بسیاری از نشانگان عصب شناسی که در ارتباط با اختلال یادگیری بزرگسالان دیده شده است، در کودکان مشاهده نشده است (نقل از احمد یوسفی، ۱۳۹۹).

طبقه بندی اختلالات یادگیری

با وجود اینکه اختلالات یادگیری گروهی از رفتار و موقعیت‌های پیچیده را در بر می‌گیرند. در طبقه بندی کودکان با اختلال یادگیری تفاوت معنی‌دار بین پتانسیل‌های افراد و پیشرفت آنها می‌باشد. تفاوت شدید بین پیشرفت تحصیلی و اختلالات ذهنی فرد در یک یا چند سطح. شامل: درک مطلب شنیداری، بیان شفاهی، درک مطلب، خواندن، استدلال ریاضی و محاسبات ریاضی مهم‌ترین ملاک در تعیین اختلالات یادگیری محسوب می‌شوند. البته باید اذعان کرد که بر سر شیوه‌های اندازه‌گیری و مقدار تفاوت شدید توافق بین پژوهشگران وجود ندارد و اینکه به طور مشخص چه میزانی از تفاوت‌ها شدت تلقی می‌گردند. مشکلات یادگیری را کلاً می‌توان به چهار دسته تقسیم نمود:

کودکان با مشکل زبان گفتاری،

کودکان با مشکل خواندن،

کودکان با مشکل در نوشتن،

کودکان بامشکل در محاسبه کردن (هالاها و همکاران،^۱ ۲۰۱۵ ترجمه علیزاده و همکاران، ۱۳۹۰).

نارساخوانی

اولین اشاره به اصطلاح نارساخوانی را یک پزشک آلمانی به نام برلین در سال (۱۸۷۲) مطرح کرد. این اصطلاح را جهت توصیف افراد بزرگسال مبتلا به نارساخوان اکتسابی به کار برد، که این فرد در پی آسیب مغزی دچار ناتوانی در خواندن شده بود. به واقع نارساخوانی، عضوی از خانواده بزرگ اختلال‌های زبانی است که با مشکلاتی مانند اختلال در درک یا تولید زبان بیانی و یا هر دوی آنها تعیین می‌گردد. مدت کوتاهی بعد از کشف برلین در سال (۱۸۷۷) اصطلاح کوری کلمات را پزشکی به نام کاسمل برای بزرگسالی که دچار ناتوانی در خواندن بود استفاده کرد. کاسمل عقیده داشت که علائم فوق در ارتباط با نقص در ناحیه شکنجه زاویه چپ مغز می‌باشد. باید گفت نخستین گزارش در مورد بیماران مبتلا به کوری کلمات در سال (۱۶۷۶) مطرح شده بود که جان اسمیت افرادی را مشاهده کرد که پس از ضربه تومور مغزی توانایی خواندن خود را از دست می‌دهند. در سال‌های بعد به ناخوانی اکتسابی معروف شد. همچنین شارکوت (۱۸۸۷) اصطلاح الکسیا را به عنوان فقدان کامل توانایی خواندن مطرح نمود. بعد از او بتمن (۱۸۹۰) الکسیا یا دیسلکسیا را شکلی از یاد زدودگی کلامی نام برد که فرد مبتلا، حافظه در ارتباط با معنای قراردادی نمادهای ترسیمی را از دست می‌دهد. بنابراین شروع توجه به نارساخوانی تحولی بیش از ۱۰۰ سال قبل در انگلستان اتفاق

^۱Hallahan et al

^۲ ناتوانی ناقص یا کامل در یادآوری تجربه‌های گذشته

افتاد. در قرن نوزدهم «جو» که از منظر علمی از منابع غنی محققان انگلستان تغذیه می‌شود، در این زمینه بسیار تحلیل کننده بود. نارساخوانی تحولی نخستین مرحله در یکی از مجلات تخصصی در بین متخصصان چشم مطرح شد. مرحله بعد نارساخوانی تحولی به عنوان یک اختلال در ارتباط با سیستم بینایی توصیف گشت. جیمز در مقاله‌ای حافظه دیداری و کوری کلمات را منتشر نمود. و بعد از وی مورگان پزشکی بود که برای توصیف موردی یک پسر ۱۴ ساله باهوش که نمی‌توانست خواندن را یاد بگیرد از کوری کلمات استفاده نمود. بنابراین به طور اختصاصی مورگان اولین کسی بود که در تشخیص افراد نارساخوان این مسئله را مطرح نمود. به همین دلیل بعدها به وی به عنوان پدر نارساخوانی گفته می‌شد (خسرو جاوید، ۱۳۸۷).

تعریف نارساخوانی

در فرهنگ روانشناسی نارساخوانی به ناتوانی در خواندن گفته می‌شود که از طریق آن کودک از سطح پایه کلاسی خود عقب مانده و هیچ شواهدی دال بر نارساخوانی که از عقب ماندگی ذهنی، آسیب مغزی یا مشکل هیجانی باشد، وجود ندارد. اختلال در خواندن یا نارساخوانی از ناتوانی‌های یادگیری می‌باشد که قابل ملاحظه در پیدایش مهارت‌های شناخت واژگان و درک مطلب هم می‌باشد. ناتوانی یادگیری منجر به اختلال در تسلط داشتن بر دقت درک در خواندن می‌گردد و می‌تواند به عنوان یک مشکل در آگاهی واجی، رمزگشایی واجی، سرعت پردازش نوشتاری، مهارت زبانی، درک مطالب شفاهی ایجاد کند (بجکیچ و همکاران، ۲۰۱۴).

راهنمای تشخیصی آماری اختلالات روانی نسخه سال (۲۰۰۷) به طور خاص نارساخوانی را نوعی اختلال در اشتباه کردن واژگان شبیه به هم، حدس زدن واژه‌ها، با مدنظر قرار دادن حروف ابتدا و انتهای آنها، آینه خوانی و وارونه خوانی واژه‌ها، اختلال

شدید در هجی کردن واژه‌ها، عدم تمایل و انزوا از یادگیری خواندن و سختی در تشخیص جز از کل است (بروکس^۱، ۲۰۱۱).

همچنین نارساخوانی را انجمن (AP) به عنوان اختلال یادگیری خاص که منشا عصب شناسی دارد و با مشکلاتی در بازشناسی درست و روان واژه‌ها، حدس زدن واژه‌ها، فقر در هجی کردن، توانایی رمز گشایی، که منجر به نقص در دیگر توانایی‌های شناختی می‌شود، بیان نمود (انجمن^۲ AP، ۲۰۰۵).

نارسایی خوانی یک دشواری یادگیری ویژه است که به طور عمده بر رشد خواندن اثر دارد، به واقع نوعی اختلال یادگیری می‌باشد که نارسایی خوانی کلام، توان دقت در خواندن، صحبت کردن، هجی کردن را شامل می‌شود و می‌تواند در آگاهی واژه شناختی، رمز گشایی، املا، حافظه شنوایی کوتاه مدت و نامگذاری سریع، مشکلاتی به وجود آورد (چارو و همکاران^۳، ۲۰۱۱).

مشکلات کودکان نارساخوان

داشتن خودپنداری ضعیف

یکی از مشکلاتی که افراد دارای اختلال یادگیری دارند، آنها خودپنداری ضعیفی دارند. خودپنداره مفهومی است که به درک فرد از خود در زمینه ویژگی‌های مانند نقش جنسی، هویتی و تحصیلات اشاره می‌کند. خودپنداره مثبت عامل اعتماد به نفس در فرد و روابط اجتماعی را گسترش می‌دهد، اما خودپنداری منفی از لحاظ روانی فرد را دچار عدم سلامت نشان می‌دهد. خودپنداری تحصیلی از علل روانشناختی است که عملکرد تحصیلی را تحت شعاع قرار می‌دهد، به طوری که حتی خودپنداری اجتماعی

^۱Brooks

^۲AP association

^۳Charo et al

دانش‌آموزان از خودپنداری تحصیلی آنها اثرپذیر است. بنابراین طبق شواهد تجربی کودکان دچار نارساخوانی، خودپنداره تحصیلی ضعیفی دارند (هوویی و راسل، ۲۰۱۲).

داشتن ضعف در مهارت‌های اجتماعی

از علت‌های دیگری که در روند تحصیلی دانش‌آموزان اختلال یادگیری اثرگذار است، مهارت‌های اجتماعی ضعیف می‌باشد. مهارت‌های اجتماعی، گروهی از رفتارها هستند که فرد را توانمند می‌سازند با دیگران ارتباط برقرار کند و از واکنش نامعقول اجتماعی خودداری نماید. مطالعات تجربی کودکان مبتلا به نارساخوانی در مقایسه با کودکان بهنجار پردازش اطلاعات اجتماعی در آنها ناقص و کمتر محبوب بوده و بیشتر در اجتماع طرد می‌شوند (واینر و اشنايدر، ۲۰۰۲ نقل از احمد یوسفی، ۱۳۹۹).

داشتن آسیب‌های عصبی

کودکان دچار اختلال یادگیری در مقایسه با کودکان به‌هنجار دارای نشانه‌هایی از آسیب‌های عصبی می‌باشد. به این جهت از شیوه‌های مختلفی استفاده می‌کنند. یکی از این شیوه‌ها آموزش دو نیمکره مغز و کاربست شیوه‌های جهت تقویت مراکز مغزی هر دو نیمکره و یکپارچه سازی حسی می‌باشد. تحریک عصبی با شیوه‌های علمی به رشد سلول‌های مغز شدت می‌دهد. از آنجا که دو نیمکره می‌توانند با هم کار کنند، آموزش به دو نیمه مغز می‌تواند محیطی معنادار و در ارتباط با تجربه‌های شخصی ایجاد کند. آموزش دو نیمکره مغز انتقال کارکرد به یک سمت بدن در پی آموزش به سمت دیگر و با فعال کردن دو نیمکره، بهبود کارکرد چپ دستی در پی آموزش برای راست دستی را منجر می‌شود. آموزش نیمکره مغز شیوه‌های فعال نمودن دو نیمکره مغزی

طی فعالیت بازی گوش دادن به موسیقی، حرکت، استفاده نمودن از دو طرف بدن همزمان و یکپارچگی حسی کاربرد دارد (استکی، ۲۰۰۶).

تنیدگی یا اضطراب امتحان

افراد دارای اختلالات یادگیری در معرض اضطراب امتحان و تنیدگی بالایی از منظر روانشناختی قرار دارد. اضطراب امتحان، گروهی از پاسخ‌های پدیده شناسی، فیزیولوژیک و رفتاری را شامل می‌شود که باعث نگرانی در مورد پیامدهای منفی احتمالی یا شکست در امتحان می‌گردد (لوتوس و اسپارفلت، ۲۰۱۶). اضطراب امتحان یک وضعیت عاطفی گذرا در یک وضعیت خاص تعیین می‌شود و صفات اضطرابی امتحان، به مثابه یک موقعیت شخصی پایدار جهت تفسیر موقعیت‌ها به عنوان تهدید معرفی می‌گردند. همچنین سطوح اضطراب اغلب زمانی ظاهر می‌شوند که افراد با موقعیت‌ها و سناریوهایی برخورد می‌کند که امتحان دارد، حس ترس و نگرانی را در آنها به وجود آورد. این وضعیت منجر به نگرانی و ارزیابی منفی و پاسخ‌های فیزیولوژیکی، عاطفی و منفی را در پی دارد. کتابات نشان می‌دهد که اضطراب امتحان با نمرات پایین، مشکلات یادگیری نارساخوانی و اختلالات یادگیری ارتباط نزدیک دارد (حسین خانزاده، ۱۳۹۶).

مشکلات خواندن

مشکلات کدخوانی

این مشکل با علائمی چون تشخیص ندادن دیداری عناصر، زمان اختلال در ترکیب نمودن، عناصر زبان، مشکل در بیادآوری و بازیافت، علائم نوشتاری، ناتوان بودن در رعایت توالی درست، نشانه‌های نوشتاری، حذف برخی از عناصر زبان، رعایت نکردن

^۱Sticky

^۲Lotus and Sparfelt